

Aanpak antibiotica veehouderij

Dierenartsen en sectoren

Erik de Jonge

Secretaris werkgroep pluimvee

Taskforce antibioticaresistentie

5 maart 2015

Inhoud

1. Oprichting nieuwe organisaties
2. Aanleiding/afspraken antibiotica aanpak
3. Aansturing antibiotica aanpak
4. In de praktijk: veehouder en dierenarts
5. Resultaten
6. Ontwikkelingen
7. Vragen/discussie

Introductie nieuwe organisaties

- Opheffing productschappen: overname taken
- Oprichting nieuwe organisaties: POV, SBK, ZuiveINL, AVINED, OVONED, PLUIMNED:
  - ✓ behoefte aan ketenorganisaties
  - ✓ voordelen Brusselse regelgeving
- Nieuwe organisaties door EZ erkend als brancheorganisatie
- AVV's in aanvraag voor o.a. onderzoek en diergezondheid: EZ terughoudend met goedkeuring

Aanleiding en afspraken aanpak antibiotica

Publieke zorgen

1. Toenemende (multi)resistentie bij mensen (en dieren) en geen nieuwe antibiotica.
2. De relatie tussen gebruik van antibiotica in de veehouderij en risico's bij de mens: overdracht resistente bacteriën (eerst LA-MRSA, later ESBL's)
3. Extra focus op veehouderij
  - ✓ Toenemend gebruik van antibiotica in NL-veehouderij
  - ✓ Positie NL qua antibioticagebruik in EU

Aanleiding en afspraken aanpak antibiotica

4. Conclusie overheid: er moet een fundamentele herziening komen van het gebruik van AB in vier grote sectoren/veehouderij
5. Conclusie sectoren: veehouderij moet haar verantwoordelijkheid nemen op het gebied van volksgezondheid en actie ondernemen.

Aanleiding en afspraken aanpak antibiotica

24 april 2008

Instellen van de Taskforce Antibioticaresistentie Dierhouderij (TF ABRES)

3 dec. 2008

Convenant antibioticaresistentie dierhouderij is ondertekend door ketenpartijen (o.a. LTO, NVV/NVP, COV, NEVEDI) uit de vier grote sectoren en de KNMvD.

Ministeries: uitgangspunt is dat sectoren zelf verantwoordelijk zijn voor het reduceren van antibioticaresistentie.

Aanleiding en afspraken aanpak antibiotica

Convenant

- Transparantie: inzicht in en (publieke) rapportage over antibioticagebruik sectoren
- Benchmarken van veehouders en dierenartsen
- Vastleggen van verantwoordelijkheden dierenarts en veehouder: met een 1 op 1 relatie veehouder – dierenarts
- Meer en transparante samenwerking dierenarts veehouder
- Verbetering kwaliteit antibioticagebruik
- Verbeteren diergezondheid en management op bedrijven

Uitwerking per sector via masterplannen. Kalversector in 2007.

Voor pluimvee is gestart met vleeskuikens. Later ook bij voorschakels vleeskuikensector, legsector, kalkoenbedrijven.

Voorschriften opnemen in de private kwaliteitssystemen.

Aanleiding en afspraken aanpak antibiotica

april 2010

Toenemende publieke zorg over multiresistente organismen in dieren en de humane gezondheidszorg (ESBL problematiek).

Ministers EZ/VWS stellen reductiedoelstellingen vast voor veehouderij
in 2011: 20% reductie ten opzichte van 2009
in 2013: 50% reductie ten opzichte van 2009

31 augustus 2011

Rapport gezondheidsraad antibiotica in de veeteelt en resistente bacteriën bij mensen.

Uitfaseren op korte termijn van koppelbehandelingen met o.a. 3^e en 4^e generatie cefalosporinen en van enrofloxacin en op iets langere termijn van andere groepen antibiotica

Aanleiding en afspraken aanpak antibiotica

26 juni 2012

Minister van Landbouw voegt een reductiedoelstelling toe o.a. op basis van behaalde reductie in 2011.

In 2015: 70% reductie ten opzichte van 2009

De antibiotica aanpak is aangescherpt. Paar voorbeelden:

- Aanpak (structurele) veelgebruikers in kwaliteitssystemen op basis van normering SDa.
- Aanpassing van formularia aan advies Gezondheidsraad.
- In verschillende sectoren extra aanscherping derde keus middelen.
- Doorgeven van structurele veelgebruikers aan NVWA.

Aansturing aanpak antibiotica

Beleid

Taskforce antibioticaresistentie met per sector een werkgroep .
In werkgroep vertegenwoordigers namens sectorpartijen en dierenartsen.
Belangrijk: samenwerking dierenartsen veehouder om gezamenlijk
aanpak te formuleren en uit te voeren.

Uitvoering

Kwaliteitssystemen in de veehouderijsectoren (hoge participatiegraad)
Verordeningen van de productschappen
Vervolgens via kwaliteitssystemen dierenartsen (geborgde dierenarts)

Per 01-01-15:

Verplichte registratie in database en BGP / BBP via overheidsregelgeving
Registratie in aangewezen databases
Niet deelnemers: controle door NVWA: eerste jaar zo veel mogelijk 100%
Aanpak veelgebruik via kwaliteitssystemen veehouderijsectoren

In de praktijk: veehouder en dierenarts

Verantwoord en transparant gebruik van antibiotica
Verantwoordelijkheden veehouder - dierenarts

- 1-op-1 relatie verplicht in IKB: dierenarts verantwoordelijk voor voorschrijven van juiste middelen
- Veehouder verantwoordelijk voor management
- In opdracht van veehouder gezamenlijk opstellen van bedrijfsspecifiek BGP
- Dierenarts stelt bedrijfsspecifiek BBP op
- Wens: ga bij knelpuntbedrijven met alle partijen om tafel.
- Dierenarts registreert AB-leveringen
- Veehouder meldt dieraantallen
- Databases berekenen het antibioticagebruik voor veehouders

In de praktijk veehouder en dierenarts

Terugkoppeling / benchmark

Varkens: inzage veehouder in database (dagelijks geactualiseerd)

Kalveren: inzage veehouder in database (dagelijks geactualiseerd)

Runderen: inzage in database, elk kwartaal een update

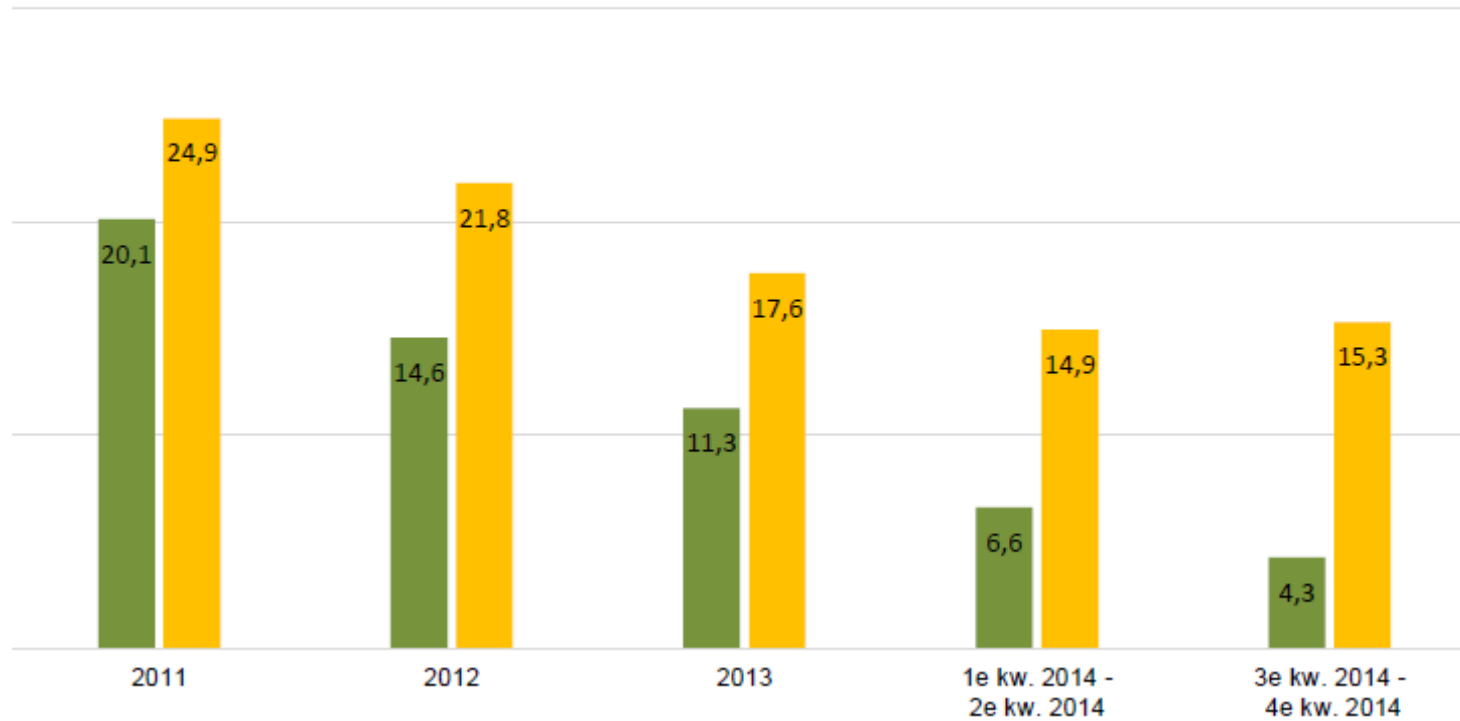
Pluimvee: schriftelijk rapport naar vleeskuikens: 1 x per kwartaal, naar opfokbedrijven : 1 x per half jaar en naar kalkoenbedrijven: 1 x per jaar, Daps 1 x per kwartaal.

Gebruik van antibiotica (BM-rapporten) bespreken met dierenarts

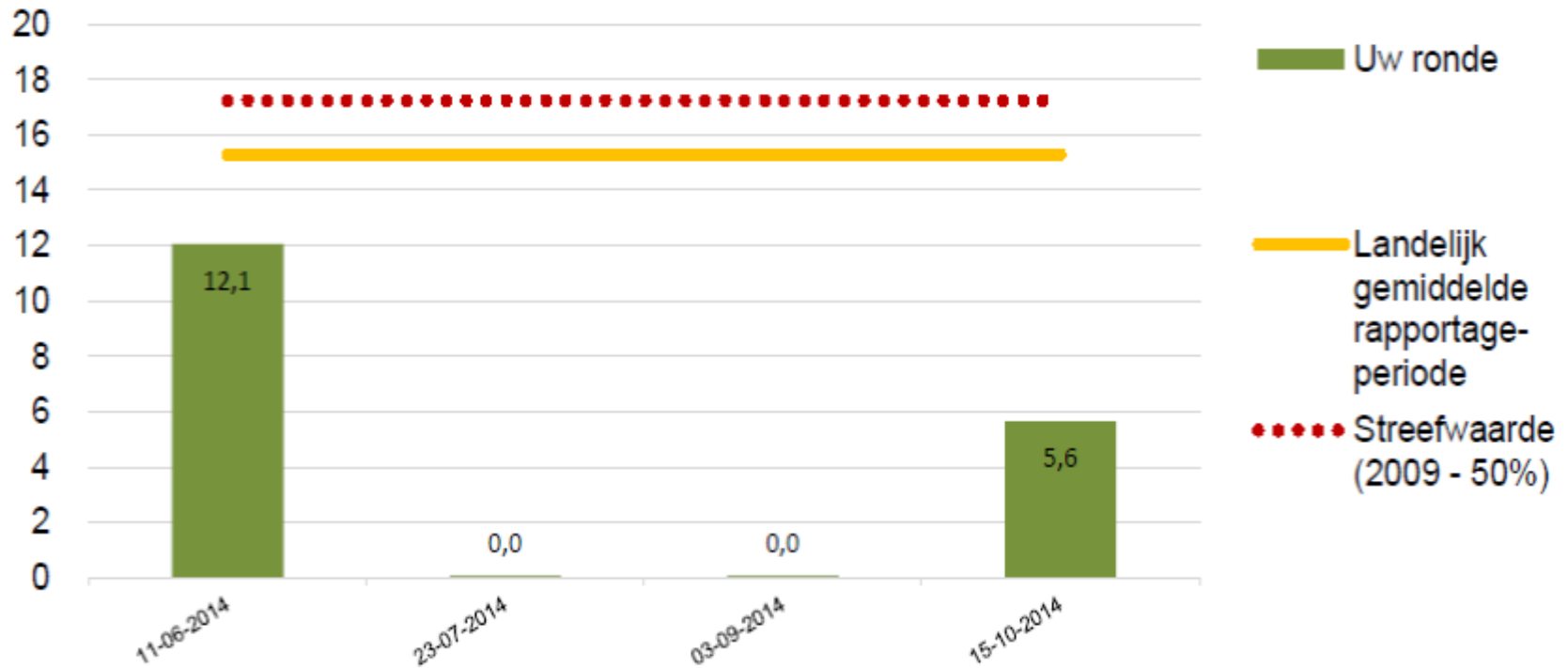
Voorbeeld benchmarkrapport vleeskuikens

i

■ Uw bedrijf   ■ landelijk gemiddelde

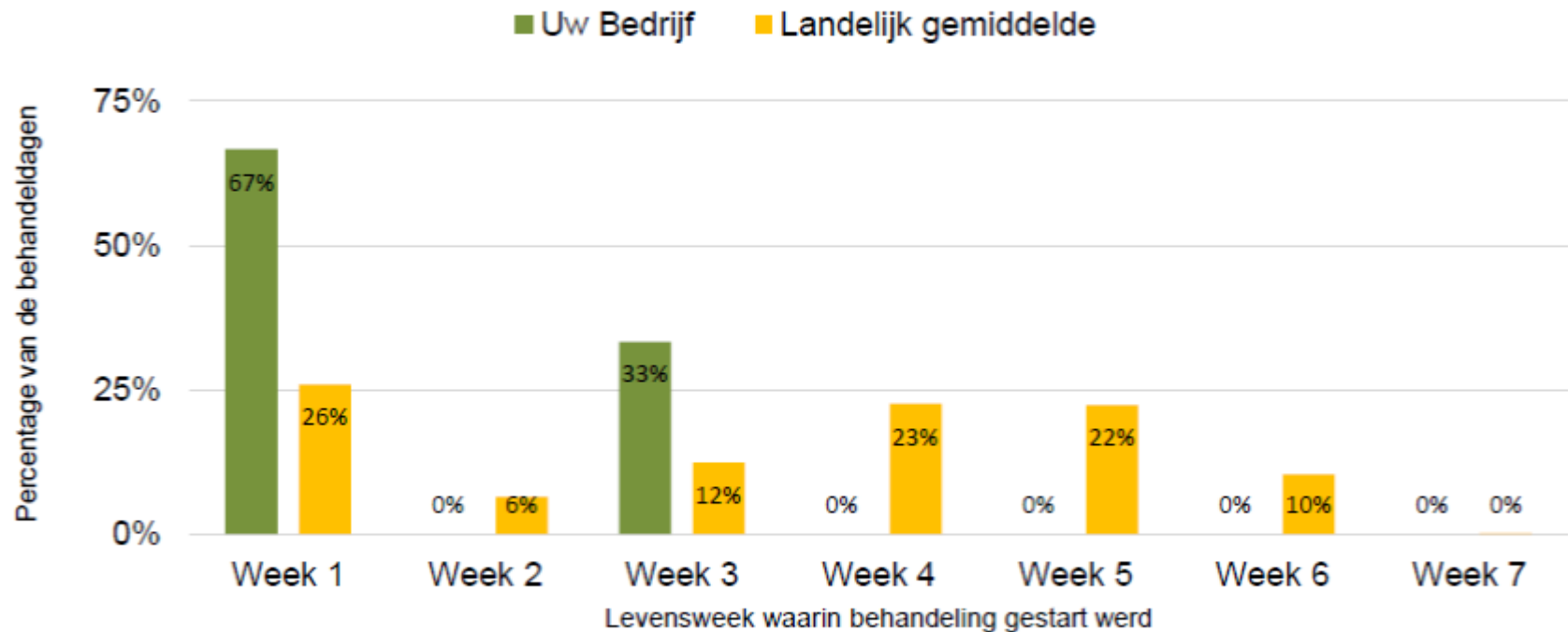

Voorbeeld benchmarkrapport vleeskuikens

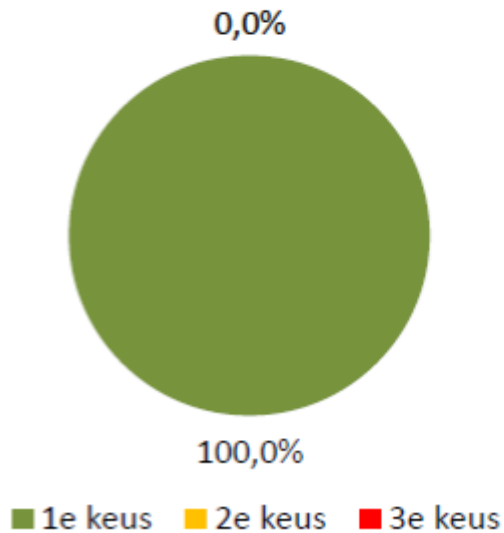
Voorbeeld benchmarkrapport vleeskuikens

C) De leeftijd waarop uw dieren behandeld werden t.o.v. het landelijk gemiddelde over de verslagperiode

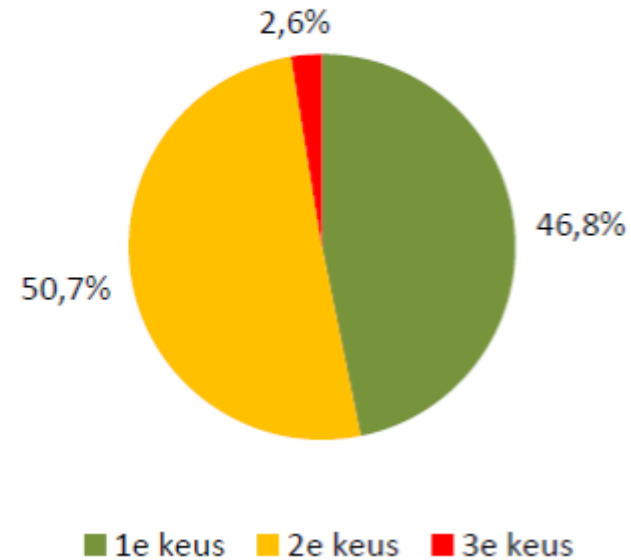

Voorbeeld benchmarkrapport vleeskuikens

% 1^e, 2^e en 3^e keus antibioticum (percentage van de behandeldagen) op uw bedrijf
(alleen zichtbaar indien > 0)

% 1^e, 2^e en 3^e keus antibioticum (percentage van de behandeldagen) Landelijk voorgeschreven

Resultaten

Inzicht in antibioticagebruik veehouderijsectoren bij ruim 40.000 bedrijven.

Uitvoering afspraken convenant: 1 op 1 relatie, BGP en BBP, benchmarken, aanpak (structurele) veelgebruikers.

Derde keus middelen

- Nagenoeg geen gebruik meer van 3^e en 4^e generatie cefalosporinen
- Fluoroquinolonen gedaald tot 0,2% van totale veterinaire verkopen
  - ✓ Vleeskuikens daling t.o.v. 2011: 85%
  - ✓ Kalkoenen daling t.o.v. 2011: 35%

Tweede keus middelen

Behoorlijke daling tweede keus middelen gerealiseerd.

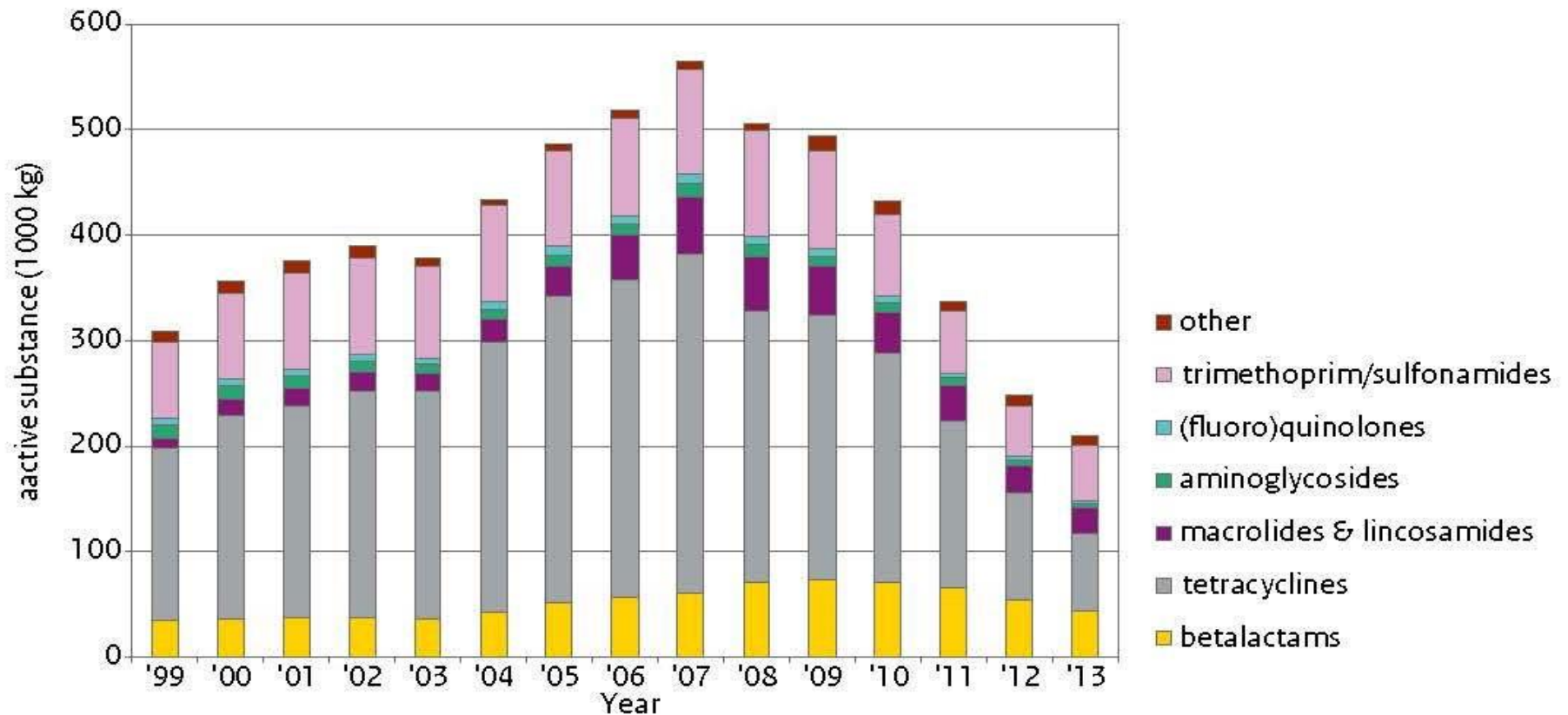
Resultaten

Daling algeheel gebruik van antibiotica (veterinair en therapeutisch)

- Doelstellingen 2011 en 2013 zijn gehaald
- Reductie: 2009 – 2013: 58% (zie grafiek)
- Nederland daalt op Europese lijst antibioticum gebruik veehouderijsectoren (grafiek)
- Maran-rapportage 2013: resistentie in veehouderijsectoren daalt en harder dan verwacht. Wel voorzichtigheid over robuustheid van de daling.

Resultaten algeheel gebruik van antibiotica

Figure Abuse 01. Antimicrobial veterinary medicinal product sales 1999-2013 in kg (thousands)

Bron: FIDIN

Redenen aanpak antibiotica

Sales of veterinary antimicrobial agents for food-producing species, including horses, in mg/PCU, during **2010 to 2012**, for 26 EU/EEA countries

	2010	2011	2012	%
Cyprus		408	397	-3%
Italy	427	370	341	-20%
Hungary	268	192	246	-8%
Spain	241	250	242	0.2%
Germany		211	205	-3%
Belgium	180	175	161	-11%
Portugal	178	161	157	-12%
Poland		120	132	10%
France	132	117	103	-22%
Bulgaria		93	99	7%
Czech Republic	94	83	80	-15%
Netherlands	146	114	75	-49%
United Kingdom	68	51	66	-2%
Ireland	54	49	58	7%
Estonia	66	66	56	-15%
Austria	63	54	55	-13%
Denmark	47	43	44	-7%
Luxembourg			44	
Slovakia		44	43	-2%
Latvia	40	35	41	3%
Lithuania	48	42	39	-18%
Slovenia	47	46	37	-21%
Finland	25	24	24	-4%
Sweden	15	14	13	-11%
Iceland	7.2	6.3	5.9	-19%
Norway	4.1	3.7	3.8	-7%

Ontwikkelingen

- Veterinaire Benchmarkindicator
- Aanpassingen in benchmarksysteem varkens en kalveren
- Per sector verschillende initiatieven op gebied van diergezondheid (alle sectoren), robuustere dieren (kalf), keteninformatie (voorschakels vleeskuikens), etc.
- Reductie na 2013??

Ontwikkelingen

Antibioticumgebruik na 2013 (pluimvee, varkens, kalveren)?

- ✓ Reductie antibioticumgebruik na 2013 afgevlakt / antibioticumgebruik gestabiliseerd.
- ✓ Na forse daling in enkele jaren tijd nu moeilijke situatie. Reductie is lastig, meer signalen over problemen diergezondheid en dierenwelzijn.
- ✓ Nadere analyse is nodig (bij pluimvee)
- ✓ Meer aandacht op individuele bedrijven waar het langdurig niet goed gaat (ga met alle partijen om de tafel!)
- ✓ Verder daling door meer wijzigingen in de houderij en de keten. Voorwaarden: niet door overheid van bovenaf, uit de markt halen, concurrentiepositie.
- ✓ Meer kijken naar een kwalitatieve aanpak (zie presentatie SDa)

Vragen

Vragen?

AVINED
Erik de Jonge
edjonge@avined.nl
030 – 755 50 19